

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ» ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 1(9) қаңтар-наурыз 2017
ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
**ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ
журнал**

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2017, № 1(9)

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Басредактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбаев, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А.Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төлєнова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of
Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and
Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:

No. 14602-IIA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic
format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the
journal.

ҒТАХР / МРНТИ / IRSTI 03.20.
 ӘОЖ / УДК / UDK 930.25(574)

ҚАЗАҚСТАНДА МҰРАҒАТ ІСІН БАСҚАРУ

Еркенова Ә.Қ.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Тарих, археология және этнология факультетінің 2 курс магистранты, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

E-mail: erkenova.aygerim@mail.ru

Аңдатпа. Қазақстан Республикасының бүгінгі таңдағы экономикалық дамуы ол тікелей елбасымыздың ұстанған жаңа бағыттағы саясаты десек болады. Мінекей, осындай жаңа бағыттағы саяси, экономикалық мәдени жүйеде елдің ел болып қалуына тікелей оның мәдени құндылықтарына байланысты. Ал мәдени, тарихи құндылықтың қайнар көзі мұрағаттарда екені мәлім. Ендеше мәдени байлықтарымыздың сақталуын, пайдалануын ұйымдастыру қызметін жүзеге асыратын, мұрағаттарды басқару органдары. Яғни мұрағаттардың және оларды басқару органдарын зерттеу біздің сол құндылықтарымызға көзқарасымызды көрсетсе керек.

Мұрағат ісін басқару жүйесі мұрағат ісінің қызметін ұйымдастыруда маңызды рөл атқарады. Бүгінгі күні Қазақстан Республикасының Мемлекеттік мұрағаттық қызметі мәдениет пен ғылымда, халықтың тарихи санасының қалыптасуында маңызды орын алады. Ұлттық мұрағат қорын қалыптастыру бойынша жұмыстарды жүргізуді қамтамасыз етіп, оны одан әрі толықтыру, сақтау мен мұрағат құжаттарын пайдалануды бүгінгі күн талабына сай жүргізуді ұйымдастыру бағытында толыққанды қызмет етуде.

Түйін сөздер: Қазақстан Республикасы, мұрағат ісі, мұрағат ісін басқару, ұйымдастыру.

УПРАВЛЕНИЕ АРХИВНЫМ ДЕЛОМ В КАЗАХСТАНЕ

Еркенова А.К.

Магистрант 2 курса факультета истории, археологии и этнологии КазНУ им. Аль-Фараби, Казахстан, г. Алматы

E-mail: erkenova.aygerim@mail.ru

Аннотация. Развитие экономики Казахстана на прямую связана со стратегией нашего главы государства. Новая стратегия основана на сохранении культурного наследия страны. Главным хранителем культурного наследия страны является Национальный Архивный Фонд Казахстана. Исследование архивов и их руководящих органов показывает наше мировоззрение на ценности. В данной статье рассматриваются вопросы об управлении архивным делом в Казахстане, точнее ее история и структура.

Управление архивным делом занимает важную роль в организации работы архива. В настоящее время Государственная архивная служба Республики Казахстан занимает важное место в сферах культуры и науки, в деле формирования исторического самосознания народа, обеспечивая ведение работ по формированию Национального архивного фонда, его дальнейшему пополнению, сохранению и организации широкого использования его документов.

Ключевые слова: Республика Казахстан, архивное дело, управление архивным делом, организация архивного дела.

MANAGEMENT OF ARCHIVAL BUSINESS IN KAZAKHSTAN

Erkenova A.K.

2nd year master's student of the Faculty of history, archeology and Ethnology of Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan, Almaty

E-mail: erkenova.aygerim@mail.ru

Abstract. The development of Kazakhstan's economy are directly linked to the strategy of our head of state. The new strategy is based on the preservation of the cultural heritage of the country. The main guardian of cultural heritage of the country is the National Archive Fund of Kazakhstan. The study of archives and their governing bodies shows our outlook on values. This article deals with the management of archival business in Kazakhstan, more precisely, its history and structure. Manage archival business takes an important role in the archives of organizations. Currently, the State Archival Service of the Republic of Kazakhstan plays an important role in the fields of culture and science in the formation of the historical consciousness of the people, ensuring the maintenance work on the formation of the National Archival Fund, its further replenishment, preservation and organization of the widespread use of its documents.

Key words: Republic of Kazakhstan, archival business, control of archival business, organization, archive.

Кіріспе

Қазақстан Республикасында архив ісін басқару бүгінгі таңда өзекті мәселелердің бірі болып отыр. Кеңестік кезеңде Үкімет құрамында «Бас Архив басқармасы» деген мемлекеттік орган бар болатын. Ол еліміздегі барлық мемлекеттік архивтердің жұмысын реттеп, белгілі бір стратегиямен басқаруды қамтамасыз етіп отыратын. 1990 жылдардағы онтайландыру ісі қолға алынған кезде, архив саласы ең соңғы кезекке ысырылып, тіпті, басқа салалардың мәселесімен айналысып жүргенде, архив жұмысы ұмытылып кетті. Қолданыстағы заңның өзінде «сол саясатты кім жүргізуі керек» деген мәселенің өзінің басы ашылып, анықталмаған. «Архив туралы» заңның бастапқы нұсқасында «өкілетті орган» деп анық көрсетілген еді, кейін өзгеріс енгізген кезде «өкілетті органның» мемлекеттік саясатты қалыптастырып жүргізуге міндетті екендігі заң мәтінінен түсіп қалған. Орындаушы органдар бар, ал саясатты жасап, іске асыратын орган көрсетілмеген. [1]

Кенес үкметінің басшылары архив құжаттарының мемлекет үшін аса маңыздылығын түсінді. Елде болып жатқан азамат соғысының зардаптары архив құжаттарының сақталуына кері әсерін тигізбей қоймады. Үкіметтік заң актілерді сақтау қажеттігі Халық комиссарлар кеңесінің қызмет ете бастауының бірінші айларында-ақ байқалған болатын. 1918 жылы 30 қаңтарда (12 ақпан) В.И. Лениннің қол қоюымен декрет жарияланды. Бұл декретте үкметтің барлық заңдық актілерін редакциялау, жариялау және сақтау мәселелері жазылған. Декретте актілердің түпнұсқалары архив мекемелеріне қосарласып тапсырылады деліген. Алайда бұл уақытқа дейін әлі де орталық мемлекеттік мұрағат құрылмаған болатын. [5] Бұл уақытта мемлекеттің алдында бірінші кезекте мемлекеттік архив желісін айқындау қажеттігі тұрды.

1918 жылдың наурыз айының соңында ¹Петроградтық еңбек коммунасының уәкілетті жоғары білімді тарихшы Д.Б. Рязановтың бастамасымен жаңа қоғамдық ұйым – орталық ахив ісін басқару комитеті (ОАБК) құрылды. Оның құрамына ғылым академиясының, Петроград университетінің өкілдері және петроградтағы ірі архив мекемелерінің басшылары кірді. Бұл

¹ Бүгінгі Санкт-Петербург қаласы.

комитеттің өклеттілігі тек Петроград архивтерін басқаруға ғана өклеттілігі болғандықтан, осындай басқару органын мемлекеттік деңгейде де құру қажеттігі туды. [9]

Орталықтанған архив ісін басқару мекемесін құру ұсынысы халық комиссарлар кеңесінің жиналысында 1918 жылы 26 сәуірде ұсынылып А.В. Лунечарскийдің архив құжаттарын және кітапханаларды қорғауға алу туралы баяндама хаты қаралған болатын. Соған сәйкес мемлекеттік орталық архив ісін басқару комитетін құру жобасы жасала бастады. [6] Ал нақты жобаның қорытындысы 1918 жылдың 27-28 мамырда қабылданған. Бұл қаулы «Бас мұрағат ісін басқару» туралы қаулы болды, және осы қаулы 1918 жылы 1 мамырда қабылданған лениннің «Архив ісін қайта құру және орталықтандыру» декретіне негіз болды. Бұндай ішаралаға негіз болған мұрағат ісін мемлекеттік басқару орнатуға бастау болды, құжаттарды қатаң есепке алып, мемлекеттің бақлауында болатын елдегі барлық мұрағат мұрасы негізінде біріңғай мемлекеттік мұрағат қорының пайда болғандығын жариялады. «Мұрағат ісінің Бас басқармасының жазбаша рұқсатынсыз қандай да бір істерді, хат алмасуларды, басқа да қағаздарды жоюға» елдегі ешбір кеңесті немесе басқа да мекемелердің құқығы болмады. Қазақстанда мұрағат ісін ұйымдастырудың жаңа принциптірін өмірге әкелу жұмыстары жерімізді контрреволюциялық құрамалардан азат еткеннен кейін басталды.[3]

Бірыңғай мұрағат қорын құру үшін жергілікті жерлердегі бөлімшелер жүйесімен арнайы мемлекеттік ведомстволар құрылды, олардың алдында мұрағатты жойылудан сақтау ғана емес, сонымен қатар құжаттарды мемлекеттің, қоғамның, азаматтардың мүддесі үшін пайдаланудың ғылыми негізделген жүйесін ұйымдастыру міндеті тұрды.

Архив ісі өзінің өмір сүру тарихында әр кезеңде әр түрлі министрліктерге бағынды. Қазақстан Республикасы өз тәуелсіздігіне қол жеткізген күннен бастап өзінің ұлттық архив қорын қалыптастыра бастады. Кеңес үкметі кезеңімен салыстырғанда архивтердің қызметі мен құрылымында аса үлкен өзгерістер бола қойған жоқ. Архив ісі 1989-1991 жж. Қазақ КСР-ның Министрлар Кеңесі жанындағы бас мұрағат басқармасының құрамында болды, ал 1991 ж. 10 желтоқсанда мемлекет өз тәуелсіздігін алуына байланысты Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинеті жанында Мұрағат Бас басқармасы құрылды. 1993 ж. 17 мамырында Қазақстан Республикасы Мұрағаттар мен құжаттама бас басқармасы болып қайта қалыптастырылды. 1996 ж. 29 қазанында Басқарма таратылды. Мұрағаттар мен құжаттаманы басқару Қазақстан Республикасының Орталық Мемлекеттік мұрағатына жүктелді. ҚР Президентінің 1996 жылдың 29 қазанынан бастап №3168 «Орталық атқару органдарын жетілдіру және мемлекеттік органдарды қысқарту» жарлығына сәйкес Қазақстан Республикасының мұрағат ісін және құжаттаманы басқару қызметтері мен функциялары ҚР Орталық Мемлекеттік мұрағатына жүктелді. [10]

Қазақстан Республикасының үкметінің қаулысына сәйкес 1997 жылдың 28 сәуірінде №672 «Қазақстан Республикасының орталық мұрағаты туралы» заң жарыққа шықты. Жоғарыда аталған заң негізінде ҚР Орталық Мемлекеттік мұрағатына толығымен орталық атқару органдарының функциялары мен өкілеттіктері және Қазақстан Республикасының Орталық мемлекеттік мұрағаты туралы ереже бекітіліп, оның құрылымы анықталған болатын. Заңмен бекітілген нормативтік-актіге сәйкес ҚР Орталық мемлекеттік мұрағаты келесі функцияларды жүзеге асырды:

1. Қазақстан Республикасының архив ісі мен құжаттама саласында Мемлекеттік саясатты жүзеге асыру, мемлекеттің басты құжат материалдарын сақтау қоймасы қызметін жүзеге асыру, архив саласын басқару, сонымен қатар заңға сәйкес салааралық координацияны жүзеге асыру;

2. Қазақстан Республикасының архив қорларын қалыптастыру, Қазақстан халықтарының тарихына байланысты шет мемлекеттердесақталған құжаттардың түпнұсқалары мен архив құжаттарының көшірмелерін іздеп табу, сатып алу;
3. Архив қоймаларындағы құжаттардың сақталуын қамтамасыз ету;
4. Құнды құжаттардың, қорлардың көшірме сақтандыру қорларын жасау;
5. Құжаттарды мемлекеттік есепке алу;
6. Құжаттарға мемлекеттік құндылығын анықтау сараптамасын жүргізу;
7. Қорларды толықтыру жұмыстарын жүргізу
8. Құжаттарды жан-жақты пайдалануын қамтамасыз ету және архив құжаттарын жариялау
9. Республиканың архивтік қор құжаттарының ғылыми-анықтамалық аппаратын жан-жақты жетілдіру;
10. Ведомстволық құжаттардың жағдайын қадағалау және архивтердің ұйымдастырушылық-әдістемелік басқаруын қамтамасыз ету;
11. Құжаттардың уақытылы жергілікті немесе орталық архивтерге жинақталуын іске асыру ішараларын жүзеге асыру;
12. Қазақстан Республикасының архив қорына кіретін мекемелер мен ұйымдардың тізімдемесін жасау;
13. Республикада мемлекеттік архив ісін және құжаттама саласын реттеп отыру; [2]

1997-1998 жылдары архив мекемелерінің функциялары мен қызметтері өзгермеді. Мұрағат саласының мемлекеттегі орны мен рөлін, оның құзырлық, функциялық міндеттерін және өзге салалармен байланыс аясын нақтылайтын 1998 жылы 22 желтоқсанда қабылданған «Ұлттық мұрағат қоры және мұрағаттар туралы» заңы. Бұл Заң мұрағат ісінің мемлекеттік қызметтегі дербес сала болуын заңдастырады.

Қазақстан Республикасы Үкметінің 1999 ж. 29 сәуірдегі №499 қаулысымен мұрағат ісі мен құжаттама саласы бойынша арнаулы атқару және бақылау функцияларын Қазақстан Республикасы Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінің құзреті шегінде Мұрағаттар мен құжаттаманы басқару жөніндегі комитеті жүргізе бастады.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 ж. 13 қыркүйектегі «Қазақстан Республикасы мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру туралы» № 1189 Жарлығына сәйкес Қазақстан Республикасы Үкметінің «Қазақстан Республикасы Мәдениет министрлігінің мәселелері туралы» № 477 қаулысымен мұрағаттар мен құжаттаманы басқару жөніндегі комитеті Қазақстан Республикасының Мәдениет министрлігінің құрылымына енді.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2004 ж. 29 қыркүйектегі Жарлығымен қайта ұйымдастырылған мемлекеттік басқару жүйесінде архивтер мен құжаттаманы басқару жөніндегі комитеті ҚР Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігінің, 2005 ж. Мәдениет және ақпарат министрлігінің, 2010-2011 жж. Байланыс және ақпарат министрлігінің, 2012 ж. Қаңтарынан Мәдениет және ақпарат министрлігінің ведомствосы қарамағында болды, бұқаралық ақпарат құралдары, баспа және полиграфия қызметі, мұрағат ісі және құжаттама саласындағы мемлекеттік саясатты іске асыру, оның іске асырылуын бақылау мен қадағалау міндеттерін жүзеге асыра бастады.

Қазақстан Республикасында архив ісін басқару мен реттеу жұмыстары 1998 жылы 22 желтоқсанда қабылданған «Ұлттық архив қоры және архивтер туралы» заңның 5-тарауы, 18 бабына сәйкес жүзеге асырылады. Бұл заң Қазақстан Республикасында архив ісін заңдық түрде жеке сала ретінде бекіткен алғашқы заң. Аталмыш заңға сәйкес Қазақстан архивтерін басқаратын арнайы уәкілетті орган белгіленген. Бүгінгі таңда 6 мемлекеттік архив мәдениет және спорт министрлігінің, мұрағат ісі және құжаттану департаментінің бақылауында заңға сәйкес уәкілетті

органдар архив қорларының толықтырылуын, пайдалануын және сақтауын жүзеге асыруды бақылап мемлекеттік есепті жүзеге асырып отырады.

Архив ісін мемлекеттік басқаруды уәкілетті орган мен облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың жергілікті атқарушы органдары жүзеге асырады. Қазақстанның архив желісін: Қазақстан Республикасының орталық мемлекеттік архивтері, республикалық маңызы бар қалалар мен Қазақстан Республикасы астанасының орталық мемлекеттік архивтері, облыстардың, қалалардың, аудандардың мемлекеттік архивтері мен олардың филиалдары құрайды. Архив ісін басқару мен жүргізу органдарын қаржыландыру және материалдық-техникалық жағынан қамтамасыз ету бюджет қаражаты есебінен жүзеге асырылады.

Еліміздегі мемлекеттік мұрағат қызметінің құрамына 2013 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша 14 Архивтер мен құжаттама басқармалары, 220 мемлекеттік архив мекемелері, оның ішінде – 7 республикалық мұрағаттық мекемелер, 14 облыстық, 27 қалалық, 4 жеке құрам бойынша, 172 облыстық филиалдар мен аудандық мемлекеттік мұрағаттар жұмыс жасауда.

Еліміздің мемлекеттік архивтерінде Қазақстан тарихына байланысты құжаттар XVIII ғ. Бірінші жартысынан бастап бүгінгі күнге дейін сақталған. Қазақстан Республикасы Ұлттық Мұрағат қоры мен жеке құрам бойынша құжаттардың жалпы көлемі 2013 ж. 1 қаңтарындағы есеп бойынша 22009038 сақт.бірл. құрайды (ҚР ҰМҚ - 14720843сақт.бірл.; жеке құрам бойынша – 7288195 сақт.бірл.; ғылыми-техникалық құжаттама – 258682 сақтау бірл.; кинофотофоноқұжаттар - 678949 сақт.бірл.; жеке тектік құжаттар – 53837 сақт.бірл.) .

Архивтерде 7 млн. Астам жеке құрам бойынша құжаттар сақталған, олардың негізінде азаматтардың, оның ішінде шетелден түскен еңбек өтілі, мүліктік, әлеуметтік, басқа да құқықтарына байланысты жылына 141892 сұранысқа жауап беріледі. Мемлекеттік сақтауға барлық меншік иелеріндегі мекеме, ұйымдардан басқа, қоғам, мемлекет қайраткерлерінің, ғылым, әдебиет, өнерге еңбегі сіңген қайраткерлердің жеке мұрағаттары ұдайы түсіде. [7]

Құжаттарды ғылыми, мәдени, басқа да мақсаттарға кеңінен қолдануға жағдай жасалған. Республика мұрағаттары құжаттық жинақтар, мемлекеттік мұрағат қорлары бойынша анықтамалықтар, құжаттық көрмелер ұйымдастырады, мақала, радиотелехабарлар әзірленеді. Жеке тұлғалар мен мекемелердің тақырыптық сұраныстар орындалып, анықтамалар беріледі. Республикамыздың мемлекеттік мұрағаттарында 2500 мұрағатшы қызмет етеді, олардың басым бөлігі жоғары білімді.

Бүгінгі күні Қазақстанның архив ісін басқаратын мемлекеттік мекеме ҚР Мәдениет және спорт министрлігінің, мұрағаттық іс және құжаттама департаменті. Мұрағат ісінің қызметін ұйымдастыру жұмыстарын жүзеге асырады, мұрағат ісінің жұмыстарын реттейтін заңдық актілер мен қаулыларды дайындайды. Мемлекеттік мұрағат мекемелерімен және мұрағат ісінің мамандарын даярлайтын жоғарғы оқу орындарымен тығыз байланыс орнату арқылы архив ісіндегі өзекті мәселелерді шешуді қолға алған. Қазақстанда архив ісінің өзекті мәселелер тізіміне архив ісінің мамандарын даярлау, құжаттардың цифрлік көшірмесін жасау, электрондық мұрағат құру, құжаттарды қайта қалпына келтірудің замануы тәсілдерін игеру, мұрағатқорларындағы құжаттарды сақтау, пайдалану және толықтыру мәселелері.

2014 жылғы 23 қыркүйектегі № 1003 қаулысымен Бекітілген Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігі туралы ережесінде мұрағат ісі және құжаттама саласындағы мемлекеттік саясатты әзірлеуге қатысу және іске асыру мәселелері қарастырылған. Бүгінгі таңда бұл министрлік төрағасы А. Мұхамедиұлы, мұрағат ісі және құжаттама департаменті вице-министр Ғ. Ахмедьяровтың басқару құрылымына кіреді, мұрағат ісі және құжаттама департаментінің директоры Мұстафина Әлия Хұсайынқызы. Мұрағат ісі және құжаттама департаментінің құрылымы екі басқармадан тұрады:

- Мұрағат ісі саласындағы мемлекеттік саясат басқармасы;
  - Ақпараттық қызмет және мемлекеттік бақылау басқармасы;
- Аталмыш ведомствоның қарауына кіретін 6 мемлекеттік мұрағат мекемесі бар:
- Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Қазақстан Республикасының Ұлттық мұрағаты»;
  - Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Орталық мемлекеттік мұрағат»;
  - Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Орталық мемлекеттік кинофотокүжаттар және дыбыс жазбалар мұрағаты»;
  - Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Орталық мемлекеттік ғылыми-техникалық құжаттама мұрағаты»;
  - Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Ұлттық археография және деректану орталығы» ;
  - Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Мемлекеттік мұрағаттардың деректі материалдарын шағын фотокөшіру және қайта жаңарту орталық зертханасы»;
  - Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігінің «Құжаттану және мұрағат ісі жөніндегі ғылыми-техникалық ақпарат орталығы»;

Қорыта келгенде бүгінгі күні Қазақстан Республикасының Мемлекеттік мұрағат қызметі мәдениет пен ғылымда, халықтың тарихи санасының қалыптасуында маңызды орын алады. Ұлттық мұрағат қорын қалыптастыру бойынша жұмыстарды жүргізуді қамтамасыз етіп, оны одан әрі толықтыру, сақтау мен мұрағат құжаттарын пайдалануды бүгінгі күн талабына сай жүргізуді ұйымдастыру бағытында толыққанды қызмет етуде.

Қазақстанда мұрағат ісін және құжаттаманы ғылыми-зерттеу институтын құру қажеттілігі тууда. Мұрағат ісі және құжаттамада нормативтік-заңдық актілерді жетілдіру, қайта құрастыру, бүгінгі таңда өзекті электрондық құжатайналымды ұйымдастыру, жалпымемлекеттік құжаттаманы және мұрағат ісін басқаратын жүйені құру, архив ісінің қаржылық жағдайын шешу, яғни мұрағат ісінің менеджментін жолға қою.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Жаппаров Б.А.«Архив – мемлекет тарихының сақтаушысы» (сұхбат) // Егеменді Қазақстан. 2013. - 3 б.
2. Архив құжаттары: - Ф. 544. - Оп. 1. - Д 1. - Лл 6-8
3. Сариева Р.Х. «Очерки по истории организаций архивного дела в Казахстане» (1918-1945 гг.). - Арыс., 2006.
4. «Ұлттық мұрағат қоры және мұрағаттар туралы» заң. - 1998 ж. - 22 желтоқсан.
5. Прокопенко Н.Р. ЦГАОР СССР – 50 лет. // Советские архивы. - 1970. - №5. - С. 3.
6. Максаков В.В. История и организация архивного дела в СССР. (1917-1945). - М., 1969. - С. 46.
7. Қазақстан мұрағаттары: анықтама, - Алматы, 2013 ж.
8. В.И. Вяликов Управление государственными архивами СССР под. Ред В.В. Максаков
9. Сайт: Министерства культуры и спорта
10. Собрание актов Президента Республики Казахстан и Правительства Республики Казахстан. - Алматы, 1996. - №43. - 60-62 стр.

МАЗМҰНЫ

Айсаева Н.Б. МИНДІК ҚЫТАЙ ЖӘНЕ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРЫ.....	8
Айсаева Н.Б. ГУМАНИТАРЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ САЛАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ДИАЛОГТЫҢ РӨЛІ МЕН ОРНЫ.....	15
Арапов Ж.М. ҚАЗАҚ ЭТНОСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ ЖАЛАЙЫР ТАЙПАСЫНЫҢ ОРНЫ.....	19
Атығаев Н.Ә. ШЕТЕЛДІК БИЛЕУШІЛЕР САРАЙЛАРЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ӘЙЕЛДЕРІ (XV–XVII ғғ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕРІ: ТУУ МЕН ӨЛІМНІҢ ӨҢІРЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІ КЕЗЕҢІНДЕ АХМЕТ БАЙТҮРСЫНОВ ПЕН ОНЫҢ ПІКІРЛЕСТЕРІНІҢ МҰРАСЫН ЗЕРТТЕУ.....	46
Әбжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ ЖӘНЕ «МӘҢГІЛІК ЕЛДІҢ» КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ МҰРАТЫ.....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмағамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТҮРЛЫБАЕВ - АЛАШ ҚОЗҒАЛЫСЫНЫҢ САЯСИ КӨШБАСШЫСЫ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. КЕҢЕС ОДАҒЫНЫҢ XX ғ. 20-ШЫ ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТЫ.....	67
Боташ С. XVII-XVIII ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ САУДА БАЙЛАНЫСТАРЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	72
Еркенова Ә.Қ. ҚАЗАҚСТАНДА МҰРАҒАТ ІСІН БАСҚАРУ.....	81
Ибрагимова М.Н., Тастемирова Г.А. АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИДІҢ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙНЫ» ШЫҒАРМАСЫ – ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ.....	87
Исаев М.С. ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ ІЛІМІ НЕГІЗІНДЕ КӨНЕ ТҮРКІЛІК ДҮНИЕТАНЫМДАҒЫ «БИЛІКТІҢ КИЕЛІЛІГІ» ҰҒЫМЫНЫҢ ИСЛАМДЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРМЕН ОРНЫҒУЫ.....	93
Искакова Ғ.З., Байдаулетова М.Д., Өскенбай М. ТҮРКІ ҚАҒАНАТТАРЫНЫҢ ЭТНО-ТАРИХИ ГЕОГРАФИЯСЫ (VI ҒАСЫРДЫҢ ОРТАСЫ – X ҒАСЫР) БОЙЫНША НЕГІЗГІ ДЕРЕКТЕР.....	98
Керімбаев Е.Ә. ҚЫТАЙДЫҢ ӘЛЕМГЕ МӘДЕНИ БЫҚПАЛДАСТЫҚ САЯСАТЫ.....	105
Қозғамбаева Г.Б. ҰЛЫ ГЕОЛОГ, ҒАЛЫМ – ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ.....	111
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚТАН ШЫҚҚАН ТҰҢҒЫШ ЕЛШІ - Н.ТӨРЕҚҰЛОВТЫҢ ҚОҒАМДЫҚ ҚЫЗМЕТІ МЕН ӨМІРІ.....	116
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ МӘДЕНИЕТ, ҒЫЛЫМ МЕН БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫСТАРЫ.....	122
Қозыбақова Ф.А. ҚАЗАҚСТАНДА АСТЫҚ ДАЙЫНДАУ НАУҚАНЫ: ҚАЗАҚ ШАРУАЛАРЫН ҚУҒЫНДАУ.....	128

Мадиев Д.А. ҚХР-ДЫҢ СОЛТУСТІК-БАТЫС ШЕКАРА ӨңІРІНІҢ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ, ЭТНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІНЕ ТАЛДАУ.....	136
Майданали З. ЗАМАНАУИ ТАРИХ ҒЫЛЫМЫНДАҒЫ «КӨШПЕЛІ ИМПЕРИЯ» ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С. ОРБҰЛАҚ ШАЙҚАСЫНЫҢ ТАРИХЫ МЕН ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ЖАҢА КӨЗҚАРАС.....	148
Мұқаметханұлы Н., Қауымбек Қ. ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИ ҚАРЫМ - ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ДАМУЫ.....	154
Мұқаметханұлы Н., Ербосынов Т.А. ШҰЫ-НЫҢ БОЛАШАҚ КӨПЖАҚТЫ ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ КЕЛЕШЕГІ.....	162
Несіпбаева Ж.Ж. ҚАЗАҚСТАННЫҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ДАМУЫ ЖӘНЕ ЖАСТАР: ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	169
Нургазаева А.Б. ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	175
Рвайдарова Г.О. 1928-1929 ЖЫЛДАРДАҒЫ ІРІ ҚАЗАҚ БАЙЛАРЫН ТӨРКІЛЕУ МӘСЕЛЕСІНЕ ЖАҢА КӨЗҚАРАС....	179
Садықова А.М. РЕСЕЙ КОММУНИСТІК (БОЛЬШЕВИКТІК) ПАРТИЯСЫНЫҢ ОРТАЛЫҚ КОМИТЕТІ ҚАРАМАҒЫНДАҒЫ ДІНМЕН КҮРЕС ЖӨНІНДЕГІ КОМИССИЯСЫ ЖӘНЕ МҰСЫЛМАН МӘСЕЛЕСІ.....	185
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б. ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ ЦЕНЗУРАНЫҢ 1950-60 ЖЖ. ҒЫЛЫМ МЕН МӘДЕНИЕТКЕ, ӘДЕБИЕТКЕ ТИГІЗГЕН ӘСЕРІ.....	190
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б. ЖАСТАР САЯСАТЫ ҰҒЫМЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ РУХАНИ ФАКТОРЛАРЫ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А. ҚЫТАЙДЫҢ ШАНХАЙ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ҰЙЫМЫН КЕҢЕЙТУ ТУРАЛЫ КӨЗҚАРАСЫ.....	211
Тасилова Н., Сайынова Б. «ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ РЕТІНДЕ (XIX – XX ҒҒ. БАСЫ.).....	216
Уалтаева А.С. ТМД МЕМЛЕКЕТТЕРІНДЕГІ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ НЕГІЗДЕР.....	221
Уалтаева А.С. ҚАЗАҚТАРДЫҢ ҮШІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ.....	227
Уалтаева А.С. ҚАЗАҚСТАРДЫҢ БІРІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ: ТАРИХЫ МЕН ЖАЛҒАСУЫ.....	232

СОДЕРЖАНИЕ

Айсаева Н.Б. ДИПЛОМАТИЧЕСКИЕ СВЯЗИ МИНСКОГО КИТАЯ С ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	8
Айсаева Н.Б. РОЛЬ И МЕСТО МЕЖКУЛЬТУРНОГО ДИАЛОГА В СФЕРЕ ГУМАНИТАРНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА.....	15
Арапов Ж.М. МЕСТО ПЛЕМЕНИ ЖАЛАИР В ФОРМИРОВАНИИ КАЗАХСКОГО ЭТНОСА.....	19
Атыгаев Н.А. КАЗАХСКИЕ ЖЕНЩИНЫ ПРИ ДВОРАХ ИНОСТРАННЫХ ПРАВИТЕЛЕЙ (XV–XVII ВВ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ КАЗАХСТАНА: РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РОЖДАЕМОСТИ И СМЕРТНОСТИ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ИЗУЧЕНИЕ НАСЛЕДИЯ АХМЕТА БАЙТУРСЫНОВА И ЕГО ЕДИНОМЫШЛЕННИКОВ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ КАЗАХСТАНА.....	46
Абжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ И КОНСТИТУЦИОННАЯ ЦЕЛЬ «МӘНГІЛІК ЕЛ».....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмагамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТУРЛЫБАЕВ – ПОЛИТИЧЕСКИЙ ЛИДЕР АЛАШСКОГО ДВИЖЕНИЯ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА СССР В 20-Х ГОДАХ XX ВЕКА.....	67
Боташ С. ПРОБЛЕМЫ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ КАЗАХСТАНОМ И РОССИЕЙ В XVII-XVIII ВВ.....	72
Еркенова А.К. УПРАВЛЕНИЕ АРХИВНЫМ ДЕЛОМ В КАЗАХСТАНЕ.....	81
Ибрагимова М.Н., Тастемирова Г.А. СОЧИНЕНИЕ АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙН».....	87
Исаев М.С. ЗАКРЕПЛЕНИЕ ПОНЯТИЯ «СВЯТОСТЬ ВЛАСТИ» В ДРЕВНЕТЮРКСКОМ МИРОВОЗЗРЕНИИ ИСЛАМСКИМИ ЦЕННОСТЯМИ НА ОСНОВЕ УЧЕНИЯ ХОДЖИ АХМЕДА ЯСАВИ.....	93
Искакова Г.З., Байдаулетова М.Д., Ускенбай М. ОСНОВНЫЕ ДАННЫЕ ПО ЭТНОИСТОРИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ ТЮРКСКИХ КАГАНАТОВ (СЕРЕДИНА VI - X ВВ.).....	98
Керимбаев Е.А. ПОЛИТИКА КИТАЯ ПО ИНТЕГРИРОВАНИЮ В МИРОВОЕ КУЛЬТУРНОЕ ПРОСТРАНСТВО.....	105
Козгамбаева Г.Б. ВЫДАЮЩИЙСЯ ГЕОЛОГ И УЧЕНЫЙ КАНЬШ ИМАНТАЙУЛЫ САТБАЕВ.....	111
Козгамбаева Г.Б. ОБЩЕСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЖИЗНЬ ПЕРВОГО КАЗАХСТАНСКОГО ПОСЛА - Н. ТОРЕКУЛОВА.....	116
Козгамбаева Г.Б. КАЗАХСТАНСКО-РОССИЙСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В СФЕРЕ КУЛЬТУРЫ.....	122
Козыбакова Ф.А. КАМПАНИЯ ПО ЗАГОТОВКЕ КОРМОВ В КАЗАХСТАНЕ: РЕПРЕССИЯ КАЗАХСКИХ КРЕСТЬЯН.....	128

Мадиев Д.А. АНАЛИЗ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ, ЭТНИЧЕСКИХ И СОЦИАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ СЕВЕРО-ЗАПАДНОГО ПРИГРАНИЧНОГО РАЙОНА КНР.....	136
Майданали З. КОНЦЕПТ «КОЧЕВАЯ ИМПЕРИЯ» В СОВРЕМЕННОЙ ИСТОРИИ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С. ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОЕ ЗНАЧЕНИЕ ОРБУЛАКСКОЙ БИТВЫ.....	148
Мукаметхакнулы Н., Кауымбек К. РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРНЫХ ВЗАИМОТНОШЕНИИ РК И КНР.....	154
Мукаметхакнулы Н., Ербосынов Т.А. ПЕРСПЕКТИВЫ БУДУЩЕЙ МНОГОСТОРОННЕЙ ДИПЛОМАТИИ ШОС.....	162
Несипбаева Ж.Ж. СТРАТЕГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАЗАХСТАНА И МОЛОДЕЖЬ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОБРАЗОВАНИЯ.....	169
Нургазаева А.Б. ЗНАЧЕНИЕ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.....	175
Рвайдарова Г.О. СОВРЕМЕННЫЕ ВЗГЛЯДЫ НА ПРОБЛЕМЫ КОНФИСКАЦИИ ИМУЩЕСТВА КРУПНЫХ БАЕВ В 1928-1929 ГОДАХ.....	179
Садыкова А.М. КОМИССИЯ ПО БОРЬБЕ С РЕЛИГИЕЙ ПРИ ЦК КОММУНИСТИЧЕСКОЙ (БОЛЬШЕВИСТСКОЙ) ПАРТИИ РОССИИ И МУСУЛЬМАНСКИЙ ВОПРОС.....	185
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. ВЛИЯНИЕ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ ЦЕНЗУРЫ 50-60-х гг. НА НАУКУ, КУЛЬТУРУ И ЛИТЕРАТУРУ.....	190
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. СТАНОВЛЕНИЕ ПОНЯТИЙ И ДУХОВНОГО ФАКТОРА ПОЛИТИКИ МОЛОДЕЖИ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А. КИТАЙСКОЕ ВИДЕНИЕ РАСШИРЕНИЯ ШАНХАЙСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ СОТРУДНИЧЕСТВА.....	211
Тасилова Н., Сайынова Б. «МКЗ» КАК ИСТОЧНИКА ПО ИСТОРИИ КАЗАХСКОГО ОБЩЕСТВА (XIX – НАЧАЛА XX ВВ.).....	216
Уалтаева А.С. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ КАЗАХСКОЙ ДИАСПОРЫ В СТРАНАХ СНГ.....	221
Уалтаева А.С. ТРЕТИЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ.....	227
Уалтаева А.С. ПЕРВЫЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ: ИСТОРИЯ И ПРОДОЛЖЕНИЕ.....	232

CONTENTS

Aisayeva N.B. DIPLOMATIC RELATIONS OF MING CHINA WITH CENTRAL ASIAN STATES.....	8
Aisayeva N.B. THE ROLE AND PLACE OF INTERCULTURAL DIALOGUE IN THE FIELD OF HUMANITARIAN COOPERATION.....	15
Arapov Zh.M. PLACE OF THE ZHALAIR TRIBE IN THE FORMATION OF THE KAZAKH ETHNOS.....	19
Atygayev N.A. KAZAKH WOMEN AT THE COURTS OF FOREIGN RULERS (XV-XVII CENTURY).....	25
Aubakirova Zh.S. DEMOGRAPHIC TRENDS IN KAZAKHSTAN: REGIONAL PECULIARITIES OF FERTILITY AND MORTALITY.....	38
Ahmetzhanova A.T., Sarybayev M.S. THE STUDY OF HERITAGE AHMET BAITURSYNOV AND HIS ADHERENTS IN THE PERIOD OF INDEPENDENCE OF KAZAKHSTAN.....	46
Abzhanov Kh. DEMOCRACY AND THE CONSTITUTIONAL PURPOSE OF THE 'MANGILIK EL'.....	54
Baidaly R.Zh., Bekmagambetova M.Zh. AIDARKHAN TURLYBAYEV IS A POLITICAL LEADER OF THE ALASH MOVEMENT.....	58
Begalieva A.K., Amirkhanov M.B., Akhmetzhanov D.G. SOCIO-ECONOMIC POLICY OF THE USSR IN THE 20S OF THE TWENTIETH CENTURY.....	67
Botash S. THE PROBLEMS OF TRADE RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND RUSSIA IN THE XVII-XVIII CENTURIES.....	72
Erkenova A.K. MANAGEMENT OF ARCHIVAL BUSINESS IN KAZAKHSTAN.....	81
Ibragimova M.N., Tastemirova G.A. THE COMPOSITION ABD AR-RAZZAK SAMARKANDI "MATLA 'EXPERT-SA' DINE BA MAJMA 'IS SCARLET-BAKHRAYN".....	87
Isaev M.S. ESTABLISHMENT OF THE CONCEPT OF "HOLINESS OF POWER" IN THE ANCIENT TURKIC WORLDVIEW WITH ISLAMIC VALUES BASED ON THE TEACHINGS OF KHOJA AHMED YASAWI.....	93
Iskakova G.Z., Bidauletova M.D., Uskenbay M. BASIC DATA ON THE ETHNO-HISTORICAL GEOGRAPHY OF THE TURKIC KAGANATES (MID VI-X CENTURIES).....	98
Kerimbev Y.A. CHINA'S POLICY OF INTEGRATION INTO THE GLOBAL CULTURAL SPACE.....	105
Kozgambaeva G.B. OUSTANDING GEOLOG VERSUS SCIENTIST KANYSH IMANTAEVICH SATBAYEV.....	111
Kozgambaeva G.B. PUBLIC ACTIVITY AND LIFE OF THE FIRST KAZAKH AMBASSADOR - N. TUREKULOV.....	116
Kozgambaeva G.B. KAZAKHSTAN-RUSSIAN COLLABORATION IN THE FIELD OF CULTURE.....	122
Kozybakova F.A. CAMPAIGN ON THE PURVEYANCE OF FORAGE IN KAZAKHSTAN: REPRESSION OF KAZAKH PEASANTS.....	128

Madiev D.A. ANALYSIS OF GEOGRAPHICAL, ETHNIC AND SOCIAL FEATURES OF NORTH-WEST BORDER REGION OF CHINA.....	136
Maydanali Z. THE CONCEPT OF "NOMADIC EMPIRE" IN MODERN HISTORY.....	143
Meirmanova G.A., Serikov M.S. HISTORY AND MODERN SIGNIFICANCE OF THE BATTLE OF ORBULAK.....	148
Mukamethanuly N., Kaumbek K. THE DEVELOPMENT OF CULTURAL RELATIONSHIP BETWEEN KAZAKHSTAN AND PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA.....	154
Mukamethanuly N., Yerbossinov T.A. PROSPECTS OF NEW MULTILITERAL DIPLOMACY OF THE SCO.....	162
Nesipbaeva Zh.Zh. STRATEGIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN AND YOUNG PEOPLE : MODERN TENDENCIES AND PROSPECTS OF EDUCATION.....	169
Nurtazaeva A.B. THE VALUE OF EDUCATIONAL WORK IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	175
Rvaydarova G.O. THE NEW VIEW PROBLEMS OF PROPEVTY CONFISCATION OF BAYS IN 1928-1929 YEARS.....	179
Sadykova A.M. COMMISSION ON THE FIGHT AGAINST RELIGION AND THE MUSLIM QUESTION UNDER THE CENTRAL COMMITTEE OF THE COMMUNIST (BOLSHEVIK) PARTY OF RUSSIA.....	185
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. THE INFLUENCE OF IDEOLOGICAL CENSORSHIP OF 50-60IES ON SCIENCE, CULTURE AND LITERATURE.....	190
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. FORMATION OF CONCEPTS AND SPIRITUAL FACTOR OF THE YOUTH POLICY.....	202
Serikkaliyeva A.E., Aidarbek A.A. CHINESE VIEW ON THE EXPANSION OF THE SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION.....	211
Tasylova N., Saynova B. "MKZ" AS SOURCE ON HISTORY OF THE KAZAKH SOCIETY (THE END OF XIX– THE BEGINNING OF THE XX CENTURIES).....	216
Ualtayeva A.S. FEATURES OF THE KAZAKH DIASPORA FORMATION IN THE CIS COUNTRIES.....	221
Ualtayeva A.S. THE THIRD WORLD KURULTAI OF KAZAKHS.....	227
Ualtayeva A.S. THE FIRST WORLD KURULTAI OF KAZAKHS: HISTORY AND CONTINUATION.....	232

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы
2017. 1(9)

Бас редактор: Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 15.03.2017.

Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй